QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Iovis 30. Januarii.

M. JOANNE HAMON, Doctore Medico, Præſide.

An in tanta multitudine medentium pauci Medici?

I.

MEDICINA naturæ imitatio; Natura opus Dei. Ob vim rationis ab Autore iuditam, etſi abſque ratione tam ſap enter omnia adminiſtrat cum ſui juris eſt, ut nihil ſapientius videri poſſit. Cum principia naturæ morbos curantis, medicinæ quoque principia ſint, idem cum natura facere conantis, quod eam ſolam facere viderit; fundamenta artis non dubia exiſtimanda ſunt & nutantia, ſed tam firma ut leges medicinæ naturæ ipſius leges dici poſſint. Nec id mirum: quam enim in operibus ſuis conſtantiam à Deo natura accepit, hanc ipſam à naturâ diligenti quantum poteſt imitatione medicina mutuatur. Etſi enim quod natura ſola facit id perfectius faciat, quam cum arte tanquam inſtrumento utitur, non aliam tamen viam tenet, quæ medicinæ firmitas eſt & omuis ſecuritas. Habes in natura legem Dei; habes in medicina legem naturæ; quam ſequendo Medicus non errantem errare non poteſt, cum iiſdem præſidiis utitur quæ natura ad hominum ſalutem adhibere ſolita eſt. Si alia ſit natura, alia quoque medicina ſit: ſed ſi una & eadem eſt, alius quidem remediorum uſus eſſe poteſt; ſed alia methodus, & alia medicina eſſe non poteſt. Neceſſitas quæ artes parit, ad vomitum naturam impulit, quem ipſa medicinam docuit, quæ naturam imitata ratione & doctriná præſcripſit, quem illa prius abſque doctrinâ ſed doctè præſcripſerat, neque viam partis ipſius naturæ repugnantem tentaſſet niſi anteà feliciter à natura tentatam. Φλεβοτομία qua humorum æſtuantium omnem impetum nullum aliud remedium citiùs comprimit, naturæ magis quàm artis inventum eſt. Non ſolum αἱμοῤῥαγία in viris, & fluxu tam utili hæmorroïdum, ut alia taceam, ſed etiam in altero ſexu αἱμοφόβοι ſingulis menſibus refelluntur. Quid varices? tentamentum inane expellendi ſanguinis, & conatus naturæ imperfectus nonne morbis pluribus ſanandis inſerviunt? quæ tamen utiles eſſe non poſſunt, quin maximè hujus remedii utilitatem probent. Si enim ſanguinem loco moveri vel cum aliarum partium detrimento prodeſt, quantò magis ſi & commodiori viâ ac breviori efficaciùs educeretur. Quid certius quàm naturam ſub noxiorum humorum mole laborantem eorum exitu adjuvandam eſſe, cum natura idipſum faciendo, quid nobis faciendum ſit, tam ſæpè oſtendat? quacumque viâ id poteſt exonerantem ſe, & in ſudore ac ipſius tranſpirationis be-

neficio præſidium quærentem (quæ ſudorificorum & diaphoreticorum manifeſta approbatio eſt) nonne Medici cum laude imitantur ? Quid cum tam multi morbi alvi profluvio ſanentur, ſine quo nulla ſatis certa curatio eſt, an jure Medicus arguetur qui viam à naturâ tam tritam ſequi non dubitat ? cum partes principes plures ad ſe exonerandum vias nactæ ſint, cum cerebrum præter glandularum adjacentium præſidium & commoditates oculis etiam ac auribus & ore ad excludendos humores noxios abutatur, cum patentes narium meatus non magis ad reſpirandum quam ad purgandum ſortitum ſit, hoc ipſum prudentem Medicum admonet, ſanitati maximè contrariam eſſe κακοχυμίαν, & in morbis præcipuarum partium in quibus vitæ fons eſt & conſervatio, ſæpius eſſe purgandum, ſi nihil obſtet, quam in aliarum partium morbis; Quis aurium ſurditatem, & tam multa oculorum vitia, tam exiguarum partium, univerſa totius corporis purgatione ſanari debere crederet, niſi hoc à magiſtrâ naturâ fieri videremus ? Manifeſta eſt urinæ non morantis utilitas, & liberiùs profluentis, quod cum maximis morbis ſanandis inſerviat, eadem hæc via ab arte, quæ à naturâ tentatur. Cum per varia exanthemata, innumeraſque cutis fœditates natura expellat, quod intus, niſi expelleretur, mortem inferret, nonne ex hoc fonte hirudines, cucurbitulæ, veſicatoria, & alia hujuſmodi remedia prodierunt ? Quid cum morbos in remedia convertit, & ulcetibus quæ ſanari non potuerunt, ad ſalutem totius corporis abutitur, nonne cauteriorum utilitatem docuiſſe exiſtimanda eſt, quæ conſtanti & non intermiſſo auxilio præcipuarum partium infirmitatem ſublevant, quod ſemper affluit, ſemper exhauriendo ? ſed ne injuriâ & iniquitate calumniantium ars nobiliſſima violari poſſet graviſſimum teſtimonium ſumit à naturâ, cui adjutrix à Deo data eſt, & cui tam firmo nexu inhæret, ut ab eâ ſeparari non poſſit; teſtimonium ſumit à mirabili ſcientiâ prædicendi, quæ morborum eventus in futuri temporis obſcuritate adhuc latentes, tanquam cernerentur oculis, clarè annuntiat; teſtimonium à Medicis qui vim illius magis perſpectam habent, & illam certiùs in tot hominibus, quos ab ipſis mortis faucibus eripit, experiuntur; teſtimonium ab Agyrtis & imperitis, qui errando tacitè alios admonere poſſunt ne ſimiliter errent, & ipſâ erroris calamitate viam oſtendunt quæ ſequenda erat à quâ imperitè recedentes ita lapſi ſunt ut in artem peccando, veritatem tamen ipſius artis vel inviti commendare videantur; teſtimonium à morbis, tanquam ab argumento peritiæ & poteſtatis ſuæ; teſtimonium ab ægris, ſive qui ab eâ ſalutare auxilium non fruſtrà petierunt, ſive ab eis qui non petiere & quibus defuit; teſtimonium ab inimicis qui periculoſi contemptus non rarò pœnas luunt; teſtimonium denique ab intemperantiâ perpetuâ illius inimicâ, quæ tam multos occidit, quos ſanctis & neceſſariis ſobrietatis ſuæ legibus ſervare potuiſſet.

II.

SIC omnem artem mutis quibuſdam naturæ inſtitutis & legibus conſtitutam & excultam habemus, quarum ſi ratio habeatur nihil certiùs iſtis medicinæ velut fundamentis de quibus non magis, quàm de clariſſimarum ſcientiarum principiis dubitandum cum non opinione ſed naturâ conſtent. Sed cum ab hac luce univerſalium principiorum, ad unumquemque ſanandum deſcendimus, in magnâ ſæpè obſcuritate verſamur, & tenebris tam denſis circumfundimur ut opinio noſtra conjecturâ magis quàm ratione fulciatur. Interdum Dogmatici nequidem Empirici ſunt, cum nec ratio obſcuris, nec experientia inuſitatis affulgeat: tunc Medici prudentia non feſtinantis, cum veritate aperta non poſſit, veriſimilibus tantum conjecturis innititur, & naturæ non adjuvantis ſilentium quoddam majori diligentiâ, & ſolertiori curâ emendare conatur; tunc ex præteritorum recordatione quærit ſubſidium, & ſimilitudines conſectatur profuturas, à quibus, cum à naturâ non poſſit, apti tandem & utilis remedii indicationem mutuetur. Ita nec in his raris medicina deficit, quin aliquod auxilium ægris ſuppeditet, &

sæpè cogitandi & meditandi patientia lucem quandam affert rebus obscuris, ita ut aptum remedium, quod inveniri non posse existimabatur, investigandi pertinacia invenerit. Si sui juris est natura, & ipsa curanti Medico præire cernitur, prudenti Medico facilia sunt omnia, præsertim si exercitatio non desit : usus enim ratione & experientiâ comparatus optimus medendi magister est : sed nec incipientibus desperandum est, quibus si nec ingenium, nec scientia desit, quod exercitati statim pervidere possunt, id quoque ipsi sæpiùs & diligentiùs rem secum versando assequentur. Si verò parum abest quin natura vincatur & hosti cedat potentiori, si vires ita opprimantur ut extinctæ videri possint, diuturnâ cogitatione & velut fixâ in naturâ & morbo ægrotantis viam inveniet qua impedimenta naturæ, vim illi inferentia, quibus velut catenis quibusdam victa tenebatur, removeat, ut jam libera medicum adjuvet adjuvantem, donec utrâque vi, naturæ & artis morbus expellatur. Sed quod mirum est nec morbis insanabilibus deest medicina. Cum morti cedere cogitur, quæ universâ medicinâ potentior est & uni Deo cedit, facit certè ut leniùs ægri moriantur, dolores, qui acerbissimi mortis satellites aut potius tortores dici possunt sæpe mitigat, lenit vigilias, remedia adhibet non nocitura, quæ etsi ægritudine inferiora ægrum saltem consolentur, & parte quadam molestiarum levent. Adde quod vitam, quam tueri non possunt, interdum longiorem efficiunt, ut ex iniquo certamine hoc saltem commodi reportetur quod nihil omiserint quod fieri posset, & nihil fecerint (dummodo arti eos deesse non contigerit) si postea accusentur quod non sapientem habeant excusationem, præsertim si modestius agant, ne quod necessitati naturæ mortalis tribui debet medicamentis periculosioribus tribuatur. Omnibus ergo medicina salutaris, sanos à morbis arcet, vim addit infirmis, morbos curat quicumque curari possunt, insanabilium furorem lenit & faciliorem exitum præstat morituris. Unde merito ars artium dici potest, omnes aliæ homini aut habitationem, aut vestes aut alimenta tribuunt, divitias aliæ suppeditant, in aliis dignitas quæritur aut quædam voluptas, & variarum subtilitatum inania oblectamenta, quibusdam hominum pernicies comparatur, & quædam ars occidendi, sola medicina majus bonum & nobilius conservat, idque præstat quod aliæ omnes præstare non possunt. Efficiunt quidem ut homines commodiùs aut illustriùs vivant, medicina ut vivant : Et cum sit vitâ nihil homini optabilius, cujus conservandæ causâ facile omnia relinquuntur, adeo ut miseram vitam morti etiam anteponant, sequitur inter omnes artes & scientias nobilissimum quemdam locum medicinam obtinere, præsertim cum de nullâ aliâ tam clarè pronuntietur quod eam Deus creaverit. Uno verbo dici potest, quantum ad privatam cujusque hominis utilitatem spectat, nulla arte inferiorem esse medicinam, sed si urbium & Provinciarum ratio habeatur, nobilissimas artes regendorum populorum, vincendorum patriæ hostium & administrandæ justitiæ, quâ solâ pax regnorum continetur medicinæ esse anteponendas, ita ut tamen fatendum sit, hos ipsos salutis publicæ defensores præstantissimæ artis defensione & cura indigere.

III.

QUOT verò dotibus & quo virtutum apparatu instructum esse necesse sit, qui tantæ artis dignitatem sustinere velit vix dici potest quam perspicaci ingenio esse, & quam necessaria illa Galeni ἀγχίνοια scrutanti latebras naturæ & tutam viam investiganti per loca aspera, & prærupta, in quibus nulla via cernitur, quo judicio & prudentia instructus esse debet ut non abducatur à verisimilibus conjecturis nec ratione fallatur, qua sæpe nihil aptius ad fallendum. Ut enim cum facem præfert inter præcipitia ambulanti tam necessariam, multum prodest ; ita qui se illi nimis credunt cum solitaria est, facile in errorem impelluntur. Quanta illi diligentia opus est ut adsit omnibus naturæ momentis, nec tempus breve prætervolantium occasionum inutile elabi sinat ? Quantam patientiam exigit

miniſtrorum & aſtantium ἀλογίαι variique errores ægrorum ; quos facile morbus reddit impatientes , qui non perverſa aſſentatione , ſed manſuetudine & patientia leniendi ſunt ? Errant certe qui ſolam in Medico requirunt ſcientiam , nec de patientiâ cogitant quæ prudentiæ maxima pars eſt. Scientia quam magna , & quam multarum rerum deſideratur , quæ omnia elementa pervadat , & quidquid continetur univerſo terræ ambitu comprehendat. Quocumque nos vertamus remediis cingimur, ſed latentibus quæ diligentius erui deberent quam aurum ex terræ viſceribus, minus certe profuturum Ut ſubtilior & inutilis aſtrorum cognitio minus in Medico deſideretur , eorum tamen exortum & multorum effectus non ignotos , quibus corpora varie afficiuntur , ab eo penitus ignorari turpe eſſet Quanto ſtudio res tam diverſæ complectendæ ſunt ? Si deſit laboris tolerantia , nemo altius aſſurget , ſed longe infra nobiliſſimæ artis majeſtatem ſemper jacebit. Nulla fere pars medicinæ eſt quæ totum hominem non exigat ; multis vita non ſufficit , qui ſe vel partium corporis , vel remediorum ſcientiæ addixerunt , & adhuc multa ſupereſſe fatebuntur quæ non ſatis cognoſcantur. Nulla quidem pars artis negligenda , cum nullum rerum genus avulſum à cæteris per ſe ipſum conſtare poſſit. Meminerimus tamen non ita hærendum eſſe in parte ut totius oblivifcamur , non enim ab unaquaque parte ſeorſim cognominamur , ſed ab univerſa arte Medici dicimur , iis magis intenti diſciplinis quæ magis ad ſanandum neceſſariæ ſint , cæteræ aut prætermittendæ , aut certe in iis non immorandum. Vix crediderim antiquis muſicam Medico neceſſariam aſſerentibus. Qui urgentur neceſſariis , quibus pares vix eſſe poſſunt , an onerandi ſuperfluis , quæ & tempus breve inſumunt , & mentem avocant , quâ totâ in re tam magnâ opus eſt , ut cenſet Ariſtoteles non deſiderari in Geometra cognitionem alterius diſciplinæ , ex qua peritior Geometra eſſe non poſſit ; ita nec in medicinâ ſtudium hominum ſaluti neceſſarium in res minus neceſſarias partiendum : Nec nimis rudem in philoſophia eſſe oportet , nec nimis ſubtilem , cum ſubtilitate nimiâ ſæpe aberretur , quæ longius immorantem abducit. Rarò ſubtilior Philoſophus qui totus eſt in argumentando , bonus Medicus evadet. Ad ſanandum vocamur , non ad argumentandum : quod etſi Medico inſtituendo neceſſarium eſſe poſſit in iſtis infantiæ adjumentis , & velut crepundiis , non diu immorandum. Quamquam barbarum eſſe Medicum & prorſus elinguem incommodum ſit , fatendum tamen nil minus Mêdico neceſſarium eſſe quam eloquentiam. Oratori quidem ſtudium dicendi niſi accedat , os nullum eſſe poteſt , medicina vero etiam in muto mirabilis eſſe poſſet. Socrates dicere ſolebat omnes in eo quod ſcirent ſatis eſſe eloquentes : certe non requirimus Medicum eloquentem , ſed ſanantem. Sed quod maxime neceſſarium , amet Medicus Ægros, qui ſe illius fidei commiſerunt , non tantum quod amore acuitur ingenium ad inveſtigandum quod ægro ſit utilius , & ad majorem curam & diligentiam incitatur, ſed quod id multum valet ad conciliandam ſibi ægrotantis benevolentiam ægrotanti tam neceſſariam ad provocandam obedientiam , ad devorandas ægritudinis & remediorum moleſtias. Curet ergo Medicus ut ametur , non tam ut ametur , quam ut ſanet ; in quo ægrotantis utilitati conſulit non ſuæ , quod verum ſit nihil aptius eſſe ad ſanandum quam diligi , ſi cætera non deſint : nil magis cavendum quam ne contemnatur. Neque enim expectanda eſt obedientia contemnentis nec ſanitas non obedientis. Nihil ergo in Medico ſit quod animum Ægri offendat. Hippocrates & Galenus in eo tam religioſi fuerunt , ut vel inceſſus & veſtium curam habuerint nec ungues ipſos & capillorum modum tanta diligentia prætererint. Levia hæc perſe , ſed non leve eſt , nihil in Medico reprehendi poſſe. Maximi vero momenti res eſt , quod Medicorum Princeps ſcripſit , *Medicum ab omni mercatura & externis negotiis alienum eſſe oportere* , ne à pulcherrimo opere curis alienis avocetur ; *non curioſum* ne tempus ſalvandis hominibus debitum in foro & rebus certe ſuperfluis & nihil ægro profuturis inſumatur ; *non loquacem*,

sed potius taciturnum, quod fluxus verborum etiam mentis aciem obtundentium necessariam in tantis rebus meditationem impediat; *non avarum* ne pecuniæ amore totum ad se hominem rapiente à studio & ab utilitatibus ægri avocari possit, quibus nihil debet anteponere; *non in risum effusum*, nam hoc, præterquam quod levitatem significat, in Medico vitæ & mortis naturali judice non ferendam, defectum quemdam humanitatis ostendit: turpe est enim & inhumanum eum qui in calamitate generis humani, cujus magnam partem morbi faciunt, semper versetur, tam parum affici aliorum dolore ut etiam immodestius rideat, quod neque ægris, neque amicis ægrorum placere potest. Non mirum vero si postea idem Hippocrates in Medico requirat *judicium*, ut verisimiles & decipientes conjecturas, à verarum indicationum luce distinguat; *quietem*, ne de tantis rebus & vita hominis deliberanti, curæ inanes, & tumultuantium passionum strepitus obstare & officere possint; *scientiam*, ne fallatur; *virtutem*, ne fallat; *gravitatem*, ne contemnatur; *authoritatem* vitæ & morum laude comparandam, cui facilius obediatur; *pudorem*, qui ipsa probitatis commendatione placet omnibus & semper prodest. *Medicorum ludicros sermones esse non oportet; de alienis rebus ab arte rarò loquantur*; & si quandoque id convenire videatur, non prius quam de necessariis & setiis rebus satisfecerint. Quid enim æquius, quam ut ægris de ægritudine loquantur, & inde sermonis argumentum sumant, quod necessarium sit & illis magis placeat meminerint non decere ut quidquid de morbo cogitaverint id passim in obvios quosque effundant. Sed quid magis Medico religione & pietate necessarium, quæ ipsorum etiam Ethnicorum testimonio medicinæ tam insita est, ut ab ipsa arte doceri videatur. Errat vero Aretæus qui graviores morbos ope tantum divinâ curari posse existimat. Deus, quo curante nemo moritur, & quo non curante, nemo vivit, in magnis, & in levibus morbis regnat; nec propterea medicinæ auxilium excluditur. Quod sanat homo, sanat Deus, quo quidem nihil Medicis gloriosius esse potest, qui in tanti operis societatem veniant, & simul cum Deo medente medeantur.

I V.

UT hæc omnia habeantur, ad medicinam natum esse oportet. Nisi natura in futuro Medico prima artis fundamenta jecerit, si apta indole & ingenio careat, non magis illi medicinæ præcepta proderunt, quam si de agrorum cultu scriberetur sterilibus terris: nec vero innata illa velut semina multum prodessent, nisi omni studio ac diligentiâ & optimis disciplinis excolerentur ad comparandam medicinæ scientiam, quæ usu ipso postea & exercitatione perficitur. Sola ratio aut sola experientia non sufficit. Nemo uno pede incedit, quin si unus supercet alterum turpis claudicatio est: non minus utroque experientiæ & rationis pede universa medicina innititur. Titubantem sæpe rationem & non satis certam sustentet experientia, & experientiam minus oculatam lux rationis dirigat, ut absit errandi periculum quod sola experientia cavere non potest. Incipientem sæpius dubitare & omnia timere prudentiæ est, donec exercitatio contingat & quædam ex artis fiducia securitas. Medicorum congressus utilis & maxime prodest penitus se immergere in consuetudinem periti Medici, qui nutantem in artis operibus confirmet, & velut manu ducat ad scientiam sanitatis Qualem & quantum consequentes ætates Hippocratem admiratæ sunt, talem illum *opera artis* teste Galeno reddiderunt. Experientia optima magistra est. Nec vero experientiam nominaverim usum medendi imperitum, ex quo non major medendi scientia, sed major temeritas & periculosa audacia acquiritur. Medicorum libri peritis utiliores quam imperitis, Medicos non constituunt, sed multum adjuvant si natura non desit. Utinam quod quisque esset expertus id tantum scripsisset omissis aliis quæ aliunde repeti possunt; ditior esset medicina & brevior ad illam via sterneretur, facilius est Medicum aliquid ab imperito discere, quam à Medico imperitum cui jubetur

περὶ τῶν ἰδιωτέων ἱςορέειν. Aliorum certe Medicorum conſilium non repudiabit. Non minus forte errabit qui omnibus credit, quam qui nemini. In vitâ tam brevi nemo tantam medendi ſcientiam aſſequi poteſt, ut aliorum inventis & experientiâ non indigeat, qua ſi deſtituatur ſibi ſolus non ſufficit. Antiquis maxime fidendum. In anatomicis recentiores magis exercitati. Quod Hippocratem & Galenum natura docuit, id nos ipſi docuerunt, duo illa medicinæ lumina ſibi conſentientia tuto Medicus ſequetur. Nec aſpernanda clarorum in arte Medicorum ſententia, dummodo meminerimus nullam adverſus ſalutem ægrotantis autoritatem valere poſſe. Mirum reperiri qui in tanta rerum ignorantiâ aſſerant nullas eſſe vires occultas. Talis ſcientia hominum omnia ſe ſcire opinantium ignorantiâ pejor. Naturâ non adjuvante omnis curatio inutilis, nec accuſari debent qui medentur cum rerum vitia ſint, non Medicorum. Ubi nihil naturæ eſt, nihil ab arte expectandum: aliquando tam valida eſt ut non ſolum morbi vim, ſed etiam errorem ſuperet adjuvare ſe gloriantium, & ſola plus poſſit ad ſalutem quam medentis imperitia ad exitium: Artificis igitur ſcientiam ſemper ab exitu metiri non oportet, cum aliquando convaleſcant, qui male curati ſunt, ſolius naturæ beneficio, & motiantur, quibus ars non defuit deficiente natura. Sed homines ad calumniandum proni illarum gentium conſuetudinem non imitantur, apud quas ſollemne eſt Imperatorem bello victum non minus laudare quam ſi viciſſet, cum nihil omiſerit ut vinceret. Sed eo Medicus innocentior quod medicinam ſæpe oporteat finem ſuum non aſſequi in hominibus, ipſa naturæ neceſſitate morituris. Nil magis prodeſt quam ſumma periti Medici & ægri obedientis conſenſio; quæ ſi deeſt, nihil periculoſius. Cum enim ægrum & Medicum junctis viribus adverſus morbum pugnare oporteat, actum eſt de vita ægrotantis qui morbo favet mortem inferenti, & Medico ſanare conanti reſiſtit, cui obedire ſalus eſt obedientis. Sed ut ægrum obſequentem habeat in neceſſariis, in iis quæ multum nocere non poſſunt, illi interdum obſequatur. Nec reprehendi debet Medicus qui paulum ſe inflectit erigendi induſtriâ. Nimia ſeveritas inobedientiæ proxima. Cum ægro omnia negat Medicus, timendum eſt ne Medico omnia neget ægrotus, ſed cum aliquid conceditur ſola ægri non vero Medici utilitas ſpectanda eſt. Deum novit medicina, ſed fortunam ignorat. Felicior in curando qui peritior eſt, qui majorem ad ſanandum diligentiam adhibet, & propriæ opinionis non nimis tenax. Non parum laudandus eſt qui meliorem aliorum ſententiam ſuæ præferat, qui minus bene ſentientem amicè moneat, aut ſi etiam opus ſit refellat ſine acerbitate, & ipſe refelli paratus ſit ſine iracundia. Non pudeat mutare ſententiam, cum id ægro utile futurum eſt. Quis tanta de re quin varie ſecum diſputet. Quando de vita hominis agitur diu deliberandum eſt & in perplexis occurrentium ſymptomatum difficultatibus diu cogitatione immorandum, ut utilis ſententia, quæ forte properantem præteriret, eliciatur.

V.

UT ingenii acumine & judicio opus eſt ad dijudicandas morborum cauſas quæ occultæ ſunt, & diſcernenda veriſimilia tam ſæpe fallentia à ſecuritate veritatis: non minus illud requiritur ut ex tanta abundantia remediorum, in quibus multa inutilia & quædam etiam noxia reperiuntur, quæ congruentiora erunt & naturæ & morbo ægrotantis, eliganrur. Medicus remediis non careat quæ ſanandi ſunt inſtrumenta, quod turpe eſſet. Sed adhuc turpius ſi remedia Medico carere contingeret. Non ſola cognitione remediorum Medicus conſtituitur, ſed magis utendi peritiâ: ut enim maximam copiam noverit, plura opinor & commodiori ordine in Pharmacopeorum officinis diſtribuuntur, quæ tam longe abſunt ab arte. Tutiora remedia quæ non ſecrera. Cum enim ſæpius & à pluribus uſurpentur & natura remedii, & utendi rario magis cognoſcitur. Remedia admirabili quadam vi prædita diu occultari non poſſunt: quæ in lucem non erumpunt infir-

ma crediderim. Interdum imbecillitatis conſcientia abſconduntur. Accedir quod homines magis admirentur quod ignorant. Sed nihil ignoranriæ judicio corruptius. Nec Medicus ægrum remediorum multitudine obruat, nec criam deſtituat paucitate. Nullum remedium nimis amet & nullum quod prodeſſe poſſit averſetur. Dubia, & quæ ſatis comperta non habet, Galeni exemplum ſecutus prudenter omitrat, & tanquam dubia prædicet; quæ vero optima expertus ſit, libenter alios doceat. Aliud quam artem & ægros amare convincitur qui urile aliis remedium omnes celat. Optima lauder, famam detrahat nocenribus aut vi quam illis homines falſa opinione decepti tribuere ſolent carenribus. Sapientis Medici gravitate & conſtantia indignum eſt, aut falſum ſentire, aut, quod non ſatis exploratc perceptum ſit, ſine ulla dubiratione defendere, utinam falſa præſidia pro falſis, vera pro veris, & dubia pro dubiis haberemus! Sed cum homines inventa à ſe remedia aut à ſe uſurpari ſolita cæco quodam affectu nimium amenr, falſæ laudes veram & naturalem remediorum vim occultarunt Periculo non vacat, ſi effectus remediorum rari pro uſitatis aut uſitati pro raris habeantur. Nec calorem ſemper aur frigus eriminari oportet tanquam cauſas morborum. Calidiora remedia efficacius interdum igneum calorem temperant quam frigidiora. Vinum in quo ſpes vitæ ἐλπὶς ἐς ζωὴν medicamentum utiliſſimum quamvis multis venenum ſit. Nullum tam præclatum remedium quod proſir ſemper, nullum tam anceps aut infirmum quod aliquando non proſit. hæc omnia ſita ſunr in prudentia utentium & naturæ viribus quibus deſtituto quod vis remedium inutile. Antiquorum ſcientiæ ſed non remediis cedimus. Vereor tamen ne in ἐλλεβορισμῷ ſuperemur. Conſuetudinis ratio non habenda eſt in præſcribendis remediis, quæ ſola præſcribere debet neceſſitas aut utilitas ægrotantis. Non magis uſurpanda eſſet venæ ſectio ſi omnibus placeret, nec minus ſi omnes averſarentur, ne ſit iſta medicina temporum, non naturæ quæ medicinæ origo eſt. Qui vulgi opinioni faver, quod illi forſan reſiſtere non audeat, peſſimum Magiſtrum ſequitur, qui decipitur facile ob ignorantiam, & facile decipit, ob quamdam autoritatis imaginem, quam in eos exercer, qui aliquid præferunt veritati. Quid præſcribat Medicus, aut non præſcribat, ſcienriæ res eſt, non voluntatis; non liberum eſt quod illi primum in menrem venerit, imperare. Non minus naturam conſulere debet Medicus, quàm æger Medicum. haber uterque quem ſequatur, à cujus ductu ſi diſcedat, errandum eſt. Tutor ægrorum & ſanitatis id tantum poteſt quod illis utile ſit, non autoritate dominantis, ſed conſulentis modeſtiâ. Non ſemper Medico faciendum quod aliquando natura fecerit, ſed tunc ſolum, cum id ipſa facerer, ſi non impediretur. Qui naturæ nutum ad viam ſuam propendenris accurarius obſervat, acutius perſpicit, & diligentius ſequitur, peritior Medicus cenſeri debet: illam ſi non audiat tacita quadam voce veram methodum indicantem, irritus naturæ conatus bene conſulentis, culpa eſt Medici male obſequentis, nec amplius naturæ Diſcipulus & Miniſter dicendus eſt, ſed adverſarius & proditor. Non errabit qui univerſæ artis vim omnem magno quodam compendio duobus verbis complectetur ᾗ ῥέπει φύσις. In ſcientia propemodùm infinita quædam ignorari poſſunt non ſemper neceſſaria, ſed rem tam neceſſariam ignorari, cederet in medentis ignominiam, & periculum ægrotantis. Medici error medicinæ rribui non debet quæ ſemper magna eſt, etiam cum miniſtri non magni ſunt, ſive ſervata legum ſuarum conſtanria opponar ſe intemperantiæ perite volentium, ſeu demittat ſe ad infirmitatem ægrotantium, non adulantis, ſed ſanantis affectu, ſeu remediis multis, ſeu paucis utatur ſive validiora adhibeat ſeu leviora, eadem eſt nec mutatur in iis quæ ſapienter mutat. Vera & unica illius lex, ad quam omnia refert, ſalus ægrotantium, certiora remedia ſuadet. venena damnat, & tam ſapienter ſe gerit ut cum illis utitur remedia ſint, quidquid in rerum natura cognoſcitur, uſurpar ad ſalutem, quod nondum cognoſci potuit, prudenter inveſtigat. Cum novi morbi à Deo immittuntur, ipſa Dei juſtitiâ po-

pulos puniente utitur ad profectum suum, & inde fit doctior. Nullum fere sæculum est in quo novorum præsidiorum inventione non locupletetur, nihil illi deest præter Ministros, quos non assumit, sed patitur. Agyrtæ, servi, mulieres, omne hominum genus illam invadunt. Cuilibet se professo Medicum statim creditur, & cum se tam difficiles Medicis exhibeant, facillimos se præbent, non Medicis, imperitis, & fallentibus, quibus nudum latus offerunt ultro ad feriendum. Sed isti officium medicorum ita usurpant ut nec Medici nominentur, & hoc illis prodest interdum non esse Medicis, ut à stultis facilius audiantur. Quot vero ex Medicis ipsis, nec ingenio, nec scientiâ, nec prudentiâ, nec laboris tolerantiâ tam necessarii ad comparandam scientiam commendabiles. Quamvis alia non deessent quotusquisque est qui inerti otio non delectetur. Quidam vel in minimis rebus pertinaces & vincendi studio tam importuni sunt ut à nemine sustineri possent: aliqui facile de sententiâ dimoventur, etiam verâ, & nimium flexibiles sequuntur quocumque alius ducere voluerit; alii sapientiorum consilio sapere non possunt utendi inscitiâ. Invenire est qui se solos Medicos periculoso errore existimant, ostentantes se admiratione sui solitariâ, quæ aliorum omni admiratione destituitur, contemnentes & contempti; quidam in superiores & fama celebres invidi & contumaces, in æquos & pares iniqui, in inferiores fastidiosi, nec sibi sufficere possunt ob imperitiam nec ab aliis adjuvari ob superbiam. Quot ex illis naturæ fictis adjutoribus qui nec naturam noverint, nec remedia quibus adjuvetur, qui officia Medici ignorant, & ea implere non possent quamvis non ignorarent. Utinam minus bene concluderetur,

Ergo in tanta multitudine medentium pauci Medici!

Domini Doctores Disputaturi.

M. *Joannes-Baptista Doye.*	M *Franciscus Picoté de Bellestre.*	M. *Raymondus Finot.*
M. *Vrbanus Leaulté.*	M. *Nicolaus Bailly.*	M. *Robertus Raoul.*
M. *Michaël Pichonnat.*	M. *Ioannes Daval.*	M. *Matthæus Thuillier.*

Proponebat Parisiis CLAUDIUS JOANNES-BAPTISTA DODART, Parisinus Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1687.

PARISIIS,
Apud Franciscum Muguet, Regis & Facultatis Medicinæ Typographum.